

საქართველოს ბარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების მინისტრის

ბ რ ძ ა ნ ე ბ ა № 0-284

ქ. თბილისი

„19“ 05 2009 წ.

სს „ენერგო-პრო-ჯორჯია“-ს ქვემო ქართლის ფილიალის მაღალი ძაბვის (35 კვტ და მეტი) საჰაერო ელექტროგადამცემი ხაზებისა და ქვესადგურების (110 კვტ-ისა და მეტი ძაბვის) მიმდინარე საქმიანობაზე გარემოზე ზემოქმედების ნებართვის გაცემის შესახებ

„ლიცენზიებისა და ნებართვების შესახებ“ საქართველოს კანონის 24 მუხლის მე-4 პუნქტის, „გარემოზე ზემოქმედების ნებართვის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-4 მუხლის პირველი პუნქტის „ლ“ ქვეპუნქტის საფუძველზე

ვ ბ რ ძ ა ნ ე ბ ა:

1. გაიცეს სს „ენერგო-პრო-ჯორჯია“-ზე გარემოზე ზემოქმედების ნებართვა – ქვემო ქართლის ფილიალის მაღალი ძაბვის (35კვტ და მეტი) საჰაერო ელექტროგადამცემი ხაზებისა და ქვესადგურების (110 კვტ-ისა და მეტი ძაბვის) მიმდინარე საქმიანობაზე;
2. ნებართვის მოქმედების ვადა – უვადო;
3. ნებართვის მფლობელმა უზრუნველყოს ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნით გათვალისწინებული სანებართვო პირობების შესრულება;
4. ეს ბრძანება დაუყონებლივ გაეგზავნოს ნებართვის მფლობელს;
5. ეს ბრძანება შეიძლება გასაჩივრდეს საქართველოს მთავრობაში (ქ. თბილისი, ინგოროყვას ქ.№7) მისი ძალაში შესვლიდან ერთი თვის ვადაში.

საფუძველი: ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნა №48, 08.05.09 და ლიცენზიებისა და ნებართვების სამსახურის უფროსის ნიკოლოზ ჭახნაკიას მოხსენებითი ბარათი.

Handwritten signature

გვ ზ ა ვ ნ ე ბ ა: ლიცენზიებისა და ნებართვების სამსახურს, ნებართვის მოქმედების ვადის განსაზღვრის ინსტრუქციას.

საქართველოს გარემოს დაცვისა
და ბუნებრივი რესურსების სამინისტრო

გარემოზე ზემოქმედების ნებართვა № 00218

კოდი **M D 1**

„19“ „05“ 2009 წ.

1. ნებართვის მიმღებ სუბიექტი **ს.ს. აენერჯო-პრო ჯორჯია“**
2. საქმიანობის მხარს **ქვემო ქართლის ფილიალის მართვითი დაზღვევის
საქართველოს ფილიალის დაზღვევის და მკურნალობის
საფუძვლების მიმდინარე საქმიანობა**
3. განსახორციელებელი საქმიანობის აღვადგენლობა **ქვემო ქართლის
რეგიონი**
4. დოკუმენტაციის მომომზადებელი ორგანიზაცია **შპს უსაბუყნიერო-კვდევითი
ფირმა „გაბა“**
5. ნებართვის მხადალად წარმოდგენილი დოკუმენტაცია **გაზემონზე ზემოქმედების
შეფასების ანგარიში**
6. ნებართვის გაცემის საფუძველი **პროგნოზი ექსპერტის
დასკვნა №48; 08.05.09**
7. ნებართვის პირობები **ნებართვა მოქმედებს ექსპერტის
დასკვნით გათვადისნიშობული
პირობების შესაფუძვლის შემთხვევაში**

გარემოზე ზემოქმედების ნებართვა ვაცემულია:

საქართველოს გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტროს მიერ

საქართველოს გარემოს დაცვისა და
ბუნებრივი რესურსების სამინისტროს
კულუბაძის ქ. რაიონის მუნიციპალიტეტის
(კვანთა ხეობის რაიონის ტერიტორიაზე)

ღიყენბიებისა და ნებართვების სამსახურის ეფროსი ნიკოლოზ ჭახნაია

დამკვეთი: გაჩემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტრო
დამაშაბდეელი: შპს "ფინანსები"
ს. ფ. ს. ხევისციხის № 2-0300

საქართველოს გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტრო
MINISTRY OF ENVIRONMENTAL PROTECTION AND NATURAL RESOURCES OF GEORGIA

საქართველო, 0114, თბილისი, გულუას ქ. 6, ტელ: 72-72-00, 72-72-20 ფაქსი: 72-72-37,

ეკოლოგიური ექსპერტიზის
დასკვნა პროექტზე

№48

„08“ „05“ 2009წ.

I. საერთო მონაცემები

1. საქმიანობის დასახელება – ქვემო ქართლის ფილიალის მაღალი ძაბვის საჰაერო ელექტროგადამცემი ხაზების და ქვესადგურების მიმდინარე საქმიანობა
2. საქმიანობის განმახორციელებლის დასახელება და მისამართი – სს „ენერგო-პრო ჯორჯია“. ქ. თბილისი, სანდრო ეულის ქ. 1
3. განხორციელების ადგილი – ქვემო ქართლის რეგიონი
4. განაცხადის შემოსულის თარიღი – 13.04.09.
5. მონაცემები პროექტის შემდგენელის შესახებ – შპს სამეცნიერო-კვლევითი ფირმა „გამა“

II. ძირითადი საპროექტო გადაწყვეტილებანი

გარემოზე ზემოქმედების ნებართვის მიღების მიზნით სს „ენერგო-პრო-ჯორჯია“-ს მიერ ეკოლოგიურ ექსპერტიზაზე წარმოდგენილია ქვემო ქართლის ვილიალის ელექტრომომარაგების ქსელის გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიში.

ობიექტები მდებარეობენ სამხრეთ საქართველოს ტერიტორიაზე. სულ, ქვემო ქართლის რეგიონში „ენერგო-პრო“-ს ბალანსზე არის 21 ერთეული 110 კვ სიმძლავრის ქვესადგური.

დღეისათვის ექსპლუატაციაშია 19 ქვესადგური, ხოლო ორი უმოქმედოა: მოქმედი ქვესადგურებია: პატარა რუსთავი 110/6, მთავარი არხი 110/6, გაჩიანი 110/10, მარჯვენა სანაპირო 110/35/6, სამგორი 110/35/6, შულავერი 110/35/10, ლეჟბადინი-1 110/6, მარნეული-1 110/35/10, ქოლაგირი 110/35/10, კუმისი 110/35/10, ბოლნისი 110/35/10, დმანისი 110/10, კლდეკარი 110/35/10, კუში 110/10, მანგლისი 110/10, გაჩიანი წვეა 110/10, სადახლო წვეა 110/10, შულავერი წვეა 110/10. გაუქმებული ქვესადგურებია: შავნაბადა 110 ქვესადგური, დისველი 110/35/6 ქვესადგური.

ძალოვანი ტრანსფორმატორების რაოდენობა ქვესადგურებზე მერყეობს ერთიდან 3 ერთეულ ტრანსფორმატორამდე. აღნიშნულ ქვესადგურებზე განთავსებულია სხვადასხვა ძალოვანი ტრანსფორმატორები, რომელთა სიმძლავრეებიც 6300 კვ-დან 40000 კვ-მდეა.

ქვემო ქართლის რეგიონში არსებული 110 კვ ძაბვის ელექტროგამანაწილებელი ხაზების სიგრძე შეადგენს 903,8 კმ-ს, ხოლო 35 კვ ძაბვის – 278,4 კმ-ს.

ანგარიშში განხილულია ობიექტის ეკოლოგიური აუდიტი. მოცემულია მაღალი ძაბვის ქვესადგურების ფუნქციონირების შედეგად მოსალოდნელი ზემოქმედებების შეფასება, კერძოდ დადგინდა თუ რომელ გარემოსდაცვით ძირითად საკითხებზე უნდა გამახვილდეს ყურადღება: გარემოს დაბინძურება ზეთებითა და ნავთობპროდუქტებით; გამოყენებულ სატრანსფორმატორო ზეთებში მდგრადი ორგანული დამაბინძურებლების არსებობა; ქვესადგურების ტერიტორიაზე არსებულ ნარჩენებთან დაკავშირებული რისკის საკითხები; ადამიანის ჯანმრთელობის უსაფრთხოებასთან დაკავშირებული საკითხები; ქვესადგურების ზემოქმედება ბუნებრივ გარემოზე; ნიადაგის დაცვა; ზემოქმედება ზედაპირულ და მიწისქვეშა წყლებზე; ქვესადგურების ზემოქმედება ბიოლოგიურ გარემოზე; ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურება.

როგორც ანგარიშშია აღნიშნული, სკოპინგის პროცესში ნათლად გამოჩნდა, რომ 110 კვ-იანი ქვესადგურებისთვის თოთოეულ კონკრეტულ ობიექტზე უნდა ჩატარდეს დეტალური გარემოსდაცვითი აუდიტი და დადგინდეს დღეისათვის არსებული მდგომარეობა.

ანგარიშში მოცემულია 35 კვ და მეტი ძაბვის ელექტროგადამცემი ხაზების ფუნქციონირების პროცესში მოსალოდნელი ზემოქმედებების შეფასება:

- ელექტრომაგნიტური გამოსხივების ზემოქმედება;
- ზემოქმედება ლანდშაფტზე და ვიზუალური ეფექტი;
- ზემოქმედება ნიადაგებზე, ეროზიული პროცესები;
- ზემოქმედება მცენარეულ და ცხოველურ გარემოზე.

ანგარიშში განხილულია ელექტროგამანაწილებელი ქსელის ინფრასტრუქტურის მოსალოდნელი ზემოქმედება სოციალურ და ეკონომიკურ გარემოზე, ჩამოყალიბებულია შემდეგი ფაქტორები: დემოგრაფიული მდგომარეობა და მოსახლეობის დასაქმება; ზემოქმედება დასაქმებასა და ეკონომიკურ საქმიანობაზე; ადამიანის ჯანმრთელობა და უსაფრთხოება; ზემოქმედება სატრანსპორტო ნაკადებზე;

მაღალი ძაბვის ქვესადგურების (110) ექსპლუატაციის პროცესში ჩვეულებრივ საქმე გვაქვს ორ ძირითად საკითხთან: უსაფრთხოებასთან, რომელიც დაკავშირებულია შემოღობვის და დაცვის საკითხებთან და ნიადაგის დაბინძურებასთან სატრანსფორმატორო ზეთებით ან საწვავ-საპოხი მასალებით.

დოკუმენტში წარმოდგენილია ქვესადგურების აუდიტის შედეგად ჩასატარებელი სამუშაოების მოცულობა. ძალოვანი ელექტროტრანსფორმატორების აუდიტის პროცესში განხილულია შემდეგი საკითხები:

- ზოგადი მონაცემები. ობიექტის შესახებ;
- ინფორმაცია ინტერვირებული თანამშრომლების შესახებ;
- ინფორმაცია ტერიტორიის მდგომარეობის შესახებ;
- ნავთობპროდუქტების არსებობა: სატრანსფორმატორო ზეთი, ზეთიანი ამომრთველების განლაგება და ტიპი, ტერიტორიაზე ნავთობპროდუქტების შესანახი ადგილები;
- ნარჩენების მართვის მდგომარეობის შეფასება;
- აზბესტშემცველი მასალები;
- სადრენაჟე სისტემები;
- ინფორმაცია წყლის ობიექტების შესახებ;
- ინფორმაცია მეზობელი ობიექტების შესახებ;
- ქვესადგურის განლაგების პირობითი სქემა;
- გარემოს დაბინძურების შესამცირებელი ღონისძიებების რეკომენდაციები;
- აუდიტის ძირითადი დასკვნები.

აუდიტის შედეგების მიხედვით შედგენილია აუდიტის ანგარიშები, სადაც მოცემულია თითოეულ ქვესადგურზე არსებულ სიტუაცია და გზშ-ს პროცესში გასათვალისწინებელი საკითხები. ქვესადგურების აუდიტების შედეგები მოყვანილია აუდიტის ფორმების სახით.

რაც შეეხება გადამცემ ხაზებს, ანგარიშში აღნიშნულია, რომ ელექტროგადამცემი ხაზების აუდიტის ჩატარება არ არის აუცილებელი. რეგიონებისათვის ზოგადად არის შეფასებული მაღალი ძაბვის გადამცემ ხაზებთან დაკავშირებული გარემოზე ზემოქმედების შემარბილებელი ღონისძიებები.

ანგარიშში წარმოდგენილია ეკოლოგიური აუდიტის შედეგები. გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ფარგლებში ქვემო ქართლის რეგიონში ჩატარებული ეკოლოგიური აუდიტის შედეგად განხორციელდა 110 კვ-იანი ქვესადგურების შესწავლა, რომელიც მოიცავდა ქვესადგურების ეკოლოგიური მდგომარეობის შეფასებას; ქვესადგურის ტერიტორიაზე განლაგებული შენობა-ნაგებობების ტექნიკური მდგომარეობის ვიზუალურ შესწავლას; სისტემაში არსებული სატრანსფორმატორო ზეთების ჯამური რაოდენობების დადგენას; სატრანსფორმატორო ზეთების ავარიული დაღვრების გამოვლენას; ტრანსფორმატორებისა და ზეთიანი ამომრთველების ექსპლუატაციისას ნიადაგის სატრანსფორმატორო ზეთებით დაბინძურების ღონის განსაზღვრას; ასევე ქვესადგურებში განთავსებული პერსონალის ინდივიდუალური დაცვის საშუალებებისა და უსაფრთხოების ტექნიკური საშუალებების აღწერას და ა.შ.

ყველა ქვესადგურზე ზეთით დაბინძურებული უბნების ჯამური ფართობი დაახლოებით შეადგენს – 315მ²-ს, ხოლო ზეთებით დაბინძურებული მასალის (ძირითადად სრემით) სავარაუდო მოცულობა – 117,15მ³-ს.

ქვესადგურებზე არსებული ექსპლუატაციაში მყოფი სატრანსფორმატორო ზეთების ჯამური რაოდენობა შეადგენს 994625 კგ, მათ შორის 615334 კგ ტრანსფორმატორებში, ხოლო 379291 კგ ზეთიან ამომრთველებში.

ჯართის გარკვეული რაოდენობა აღინიშნა რამდენიმე ქვესადგურის ტერიტორიაზე. იგი წარმოდგენილია ძირითადად ძალოვანი ტრანსფორმატორების ნაწილების ზეთიანი ამომრთველების კორპუსების ნარჩენების სახით.

ქალაქის ან ქალაქის სიახლოვეს განთავსებულ სასმელ-სამეურნეო წყლის მოხმარება ხდება ქალაქის წყალმომარაგების განსტეხიდან, ხოლო სამეურნეო-საყოფაცხოვრებო ჩამდინარე წყლების ჩაშვება ხდება ქალაქის სასმელ-სამეურნეო ქსელში. ისეთ

ქვესადგურებს სადაც არ არსებობს მსგავსი სისტემები, სასმელ-სამეურნეო წყლის აღება ხდება ადგილობრივი წყაროდან ან ჭაბურღილიდან, სამეურნეო-საყოფაცხოვრებო ჩამდინარე წყლებისთვის კი მოწყობილია საასენიზაციო ორმო.

ელექტროგადამცემი ხაზების უმეტესობა გადის დასახლებული ზონების გარეთ, დაახლოებით 40% გადის მაღალმთიან რაიონებში. ხაზები უმეტესად განლაგებულია მდინარის კალაპოტებისა და არსებული გზების გასწვრივ.

ქვემო ქართლის რეგიონში დიდი ზომის 110კვ-იანი ელექტროგადამცემი ხაზების საყრდენების რაოდენობა შეადგენს 2766 ერთეულს, 35 კვ-იანი ხაზების ინფრასტრუქტურა დამაგრებულია 1462 ბურჯზე. ჩამოთვლილი ხაზებიდან უმეტესობა მოქმედია და ელექტროენერგიით ამარაგებს მთელ რეგიონს. ბურჯების განთავსების მხრივ პრობლემატურად შეიძლება ჩაითვალოს მდინარეთა გადაკვეთის უბნები, რადგან მდინარის კალაპოტის ცვალებადობა დროთა განმავლობაში ზრდის ბურჯების მდგრადობასთან დაკავშირებულ რისკებს.

ანგარიშში რეალური ალტერნატივებიდან განხილულია: არაქმედების; სისტემის ტექნიკური მომსახურების გაუმჯობესების; სისტემის სრული რეაბილიტაციის; სისტემის ოპერირების სქემის შეცვლა და უფრო ეფექტური სისტემის ჩამოყალიბება. ანალიზის საფუძველზე ტექნიკური და ფინანსური თვალსაზრისით მიზანშეწონილია განხორციელდეს სისტემის ტექნიკური მომსახურების გაუმჯობესება, რომელიც გულისხმობს ობიექტის ექსპლუატაციასთან ერთად მათ ეტაპობრივ რეაბილიტაციას.

დოკუმენტში განხილულია ზემოქმედების სახეები, რომელსაც 110კვ ქვესადგურები და ელექტროგადამცემი ხაზები ახდენენ გარემოზე, გარემოზე ზემოქმედების ინფორმაცია თოთოეული ქვესადგურისათვის მოყვანილია ცხრილის სახით.

ანგარიშში წარმოდგენილია ქვესადგურების და ელექტროგადამცემი ხაზების ფუნქციონირებით გამოწვეული ნეგატიური ზემოქმედების შემარბილებელი ღონისძიებები. შემუშავებულია 110კვ-იანი ქვესადგურებისა და 35 და 110კვ ელექტროგადამცემი ხაზების გარემოსდაცვითი სამენეჯმენტო და მონიტორინგის გეგმები. მონიტორინგის გეგმის ძირითადი პარამეტრები, რომელთა საშუალებითაც უნდა გაკონტროლდეს ქვესადგურებზე და ელექტროგადამცემ ხაზებზე ჩატარებული სამუშაოები მოცემულია ცხრილის სახით.

ეკოლოგიური ექსპერტიზის ჩატარების შედეგად დამოუკიდებელი ექსპერტების მიერ გამოთქმული შენიშვნები ასახულია წინამდებარე დასკვნის III თავში.

III. პირობები

1. სს „ენერგო-პრო ჯორჯია“-ს ხელმძღვანელობამ გარემოზე ზემოქმედების ნებართვის გაცემიდან 6 თვეში უზრუნველყოს ქვესადგურების ტექნოლოგიური მოწყობილობების (ზეთიანი ამომრთველები, საკუთარი მოხმარების ზეთიანი ტრანსფორმატორები, მართვისა და კონტროლის მოწყობილობები) თანამედროვე ტექნოლოგიებით (ელგაზური და ვაკუუმური ამომრთველები, ციფრული აპარატურა) ეტაპობრივი შეცვლის, მ.შ. ხანძარსაწინააღმდეგო საშუალებებით აღჭურვისა და თითოეულ ქვესადგურზე განსახორციელებელი სამუშაოების დეტალური გეგმის მომზადება, შესასრულებელი სამუშაოების ვადების მითითებით და საქართველოს გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტროში შესათანხმებლად წარმოდგენა;
სს „ენერგო-პრო ჯორჯია“-ს ხელმძღვანელობა ვალდებულია გეგმაში მითითებულ ვადებში უზრუნველყოს გზშ ანგარიშით გათვალისწინებული შემარბილებელი ღონისძიებების განხორციელება;
2. ტექნოლოგიური გადაიარაღების პარალელურად განახორციელოს ქვესადგურებში არსებული ზეთსაცავების ლიკვიდაცია და უზრუნველყოს მათი განთავსების ადგილის პირვანდელ მდგომარეობამდე აღდგენა ;
3. ზეთიანი ტრანსფორმატორებიდან და ამომრთველებიდან ექსპლუატაციის ან ავარიის შედეგად დაღვრილი საიზოლაციო ზეთის ლოკალიზაციის მიზნით ქვესადგურის ტერიტორიაზე მოეწყოს ზეთმიმღები და ზეთშემკრები;
4. სს „ენერგო-პრო ჯორჯია“-ს ხელმძღვანელობამ გარემოზე ზემოქმედების ნებართვის გაცემიდან 6 თვეში უზრუნველყოს ქვესადგურებში არსებული სანიაღვრე წყლებისა და საავარიო ზეთდამჭერი სადრენაჟე სისტემების რეკონსტრუქცია-რეაბილიტაცია და ახალი სისტემების მოწყობა;
5. სს „ენერგო-პრო ჯორჯია“-ს ხელმძღვანელობამ გარემოზე ზემოქმედების ნებართვის გაცემიდან 6 თვეში უზრუნველყოს ნარჩენების მართვის ოპტიმალური სტრატეგიის, პროგრამისა და გეგმის დამუშავება, რომელიც გაითვალისწინებს წესებს იმ ნარჩენების მართვის, ან/და განთავსების შესახებ, რომლებიც არსებობს ქვესადგურების ტერიტორიაზე ან წარმოიქმნება შემდგომი ექსპლუატაციის პერიოდში;
6. გზშ ანგარიშში გათვალისწინებული ნარჩენების დროებითი აკუმულაციის საწყობი მოეწყოს რეგიონის ერთ-ერთი ქვესადგურის ტერიტორიაზე გარემოსდაცვითი უსაფრთხოების ნორმების გათვალისწინებით. დროებითი აკუმულაციის უბნის მოქმედების ვადა განისაზღვროს წინამდებარე პირობების 1 პუნქტის მიხედვით;
7. სს „ენერგო-პრო ჯორჯია“-ს ხელმძღვანელობამ გარემოზე ზემოქმედების ნებართვის გაცემიდან 6 თვეში უზრუნველყოს ავარიული სიტაციების გეგმის დამუშავება და საქართველოს გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტროში შესათანხმებლად წარმოდგენა.
8. სს „ენერგო-პრო ჯორჯია“-ს ხელმძღვანელობამ გარემოზე ზემოქმედების ნებართვის გაცემიდან 6 თვეში უზრუნველყოს მონიტორინგის (თვითმონიტორინგის) კონკრეტული გეგმის დამუშავება და საქართველოს გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტროში შესათანხმებლად წარმოდგენა. მონიტორინგის გეგმაში გათვალისწინებული იქნეს ელ. გადამცემი ხაზების საყრდენების მუდმივი მონიტორინგი. შემჩნეული ეროზიული პროცესებისა და არადამაკმაყოფილებელი ტექნიკური მდგომარეობის (კოროზია, ქვედა სარტყელების და სამაგრი დეტალების ძარცვა და სხვ.) აღმოჩენის შემთხვევაში უზრუნველყოს ადეკვატური ღონისძიებების გატარება.
9. ელ.გადამცემი ხაზების უსაფრთხო ექსპლუატაციისთვის აუცილებელი სანიტარული ჭრების საკითხი წინასწარ შეთანხმდეს საქართველოს გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტროს სატყეო დეპარტამენტთან.

IV. დასკვნა

სს „ენერგო-პრო-ჯორჯია“-ს მიერ გარემოზე ზემოქმედების ნებართვის მიღების მიზნით ეკოლოგიურ ექსპერტიზაზე წარმოდგენილი ქვემო ქართლის ფილიალის ელექტრომომარაგების ქსელის საპროექტო დოკუმენტაციის მიხედვით საქმიანობის განხორციელება შესაძლებელია წინამდებარე დასკვნის III თავში მოყვანილი პირობების გათვალისწინების შემთხვევაში.

ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნა გაიცეს განუსაზღვრელი ვადით.

ლიცენზიებისა და ნებართვების
სამსახურის უფროსი

ნიკოლოზ ჭახნაძე

(სახელი, გვარი)

ბ.ა.

